

**Θα γιορτάσουμε πάλι την Άνοιξη
Νίκου Κρανιδιώτη**

Στόχοι:

Οι μαθητές:

- Να έρθουν σ' επαφή με την ποίηση του Ν. Κρανιδιώτη, βασικού εκπροσώπου της μεταπολεμικής γενιάς στην κυπριακή ποίηση.
- Να δουν πώς η φύση αλλά και το σύμβολο της Άνοιξης χρησιμεύουν ως μέσα έκφρασης των συναισθημάτων τόσο στην ποίηση όσο και σε άλλες μορφές τέχνης.

Μέσα

- Διδακτικό εγχειρίδιο, *Ανθολόγιο Κυπριακής Λογοτεχνίας, Για το Λύκειο, Μέρος Β'* (σελ. 131)
- ppt με εικαστικά έργα για την Άνοιξη
- Φυλλάδιο με παράλληλα κείμενα

Πορεία μαθήματος

- Οι μαθητές παρακολουθούν την παρουσίαση με τα εικαστικά έργα (βλ. σχετικό αρχείο με διαφάνειες) και σχολιάζουν με ποια στοιχεία οι δημιουργοί αποδίδουν την ιδέα της Άνοιξης. Συζητούν επίσης ποια διάθεση αποπνέουν τα έργα και τι αισθήματα τους προκαλούν.

Αναμένουμε ότι θα επισημάνουν τα στοιχεία της φύσης, τα χαρούμενα χρώματα και το σφρίγος της νιότης και θα συνειδητοποιήσουν ότι αυτά αποπνέουν άμεσα μιαν αίσθηση πανηγυρική και χαρούμενη, μια διάθεση εορταστική, ευφρόσυνη. Προκαλούν αισθήματα ψυχικής ευφορίας, διάχυτης τρυφερότητας, αισιοδοξίας και ελπίδας.

Τα στοιχεία αυτά θα τα αναγνωρίσουν στη συνέχεια και μέσα στους στίχους του ποιήματος, διαπιστώνοντας τον λυρισμό με τον οποίο ο ποιητής εξωτερικεύει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του.

- Ακολουθεί η ανάγνωση του ποιήματος. Ο καθηγητής αφήνει τους μαθητές να το μελετήσουν και να σκεφτούν γύρω από ερωτήματα που τους δίνονται: π.χ. Ποια στοιχεία από τα εικαστικά έργα αναγνωρίζετε στο ποίημα; Σας υποβάλλει αυτό τα ίδια συναισθήματα με τα εικαστικά έργα; Να εξηγήσετε με ποια επιπλέον «υλικά» ολοκληρώνει τη σύνθεσή του ο ποιητής.
- Στη συζήτηση που ακολουθεί οι μαθητές παρακινούνται να εκφράζονται σε συνεχή λόγο.

Στο ποίημα, όπως και στους πίνακες, κυριαρχούν στοιχεία της φύσης (στους πίνακες: λουλούδια, δέντρα, καρποί, έντονα χρώματα, στο ποίημα: κήποι, αρώματα, χρώματα...). Κι εδώ, επίσης, είναι εμφανής η ανθρώπινη παρουσία στην καλύτερη στιγμή της, τη νεότητα, ενώ σε κάποια από τα έργα υπάρχει κίνηση ή διάχυτος ερωτισμός.

Ο ποιητής με μέσο τον λόγο αποτυπώνει την ίδια αίσθηση γιορτής και προσδοκίας με αναφορά, επίσης, στο σύμπαν και στην παιδική ηλικία.

- Ζητείται από τους μαθητές να σχολιάσουν τους στίχους «θα ξαναγίνουν οι καρδιές δειλές, και τα μάτια θα κλείσουνε τον έρωτα».

Ο καθηγητής επιμένει στη χρήση του επιθέτου «δειλές» που υποδηλώνει ότι οι καρδιές ενδίδουν στη μαγεία της φύσης, μαγεύονται, αιχμαλωτίζονται, παραδίδονται πλήρως σ' αυτήν. Σχολιάζουν τόσο την κυριολεκτική όσο και τη μεταφορική σημασία της φράσης «δειλές καρδιές», παραπέμποντας σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

- Γίνεται συσχετισμός του στίχου με άλλους στίχους του ποιήματος στους οποίους υποδηλώνεται η ανθρώπινη παρουσία.

Η ανθρώπινη παρουσία διαφαίνεται στον στίχο 3, όπου γίνεται λόγος για βραδινές φωνές και στους στίχους 7-8, που μιλούν για τα γεμάτα έρωτα μάτια, για τις ανθρώπινες καρδιές, οι οποίες θα αποκτήσουν ξανά τη συστολή και την τρυφερότητα.

- Συζητείται το ποιες στιγμές της ανθρώπινης ζωής συνδέονται με τη γιορτινή ατμόσφαιρα στο ποίημα και πως τη συνθέτουν.

Επιμένουν ιδιαίτερα στον σχολιασμό του στίχου «τα ρόδα της αυγής...»: τα δώρα της ελπίδας και του νέου ξεκινήματος που κομίζει η παιδική ψυχή και του στίχου «Μες' απ' το μυστικό κρουνό της νειότης»: νιότη - πίδακας απ' όπου θα ξεπηδήσουν τα γιορταστικά τραγούδια που θα γεμίσουν χαρά τη ζωή.

- Εντοπίζεται ο στίχος που επαναλαμβάνεται ως επωδός στο ποίημα και σχολιάζεται η λειτουργία του.

Πρόκειται για τον τίτλο του ποιήματος που επαναλαμβάνεται ως επωδός σε τρία σημεία, ενισχυμένος με ένα θαυμαστικό. Η επανάληψή του τονίζει τη θριαμβευτική βεβαιότητα του ποιητή πως η προσδοκία του θα επιβεβαιωθεί το δίχως άλλο και επαναφέρει σταθερά την εορταστική διάθεση που γίνεται έτσι κυρίαρχη στο ποίημα.

Για την τεχνική του ποιήματος

- Αναζητείται ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται η αμεσότητα στην επικοινωνία ποιητή και αναγνώστη (χρήση α' προσώπου).
- Εντοπίζονται στο ποίημα στοιχεία της νεοτερικής γραφής (ελεύθερες στροφές, ακανόνιστοι στίχοι, απουσία ομοιοκαταληξίας).
- Τέλος, με αφετηρία τα παράλληλα κείμενα που ακολουθούν οι μαθητές διερευνούν το σύμβολο της Άνοιξης, καθώς και τον ρόλο της φύσης γενικά ως μέσου έκφρασης συναισθημάτων στην ποίηση. Γράφουν μία ή δύο σχετικές παραγράφους στην τάξη ή στο σπίτι.
- Ασκήσεις για το σπίτι:
 - ✓ Βρίσκουν μουσικά κομμάτια με τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να μελοποιήσουν το ποίημα.
 - ✓ Γράφουν ένα δικό τους ποίημα.
 - ✓ Αποδίδουν εικαστικά εικόνες του ποιήματος.

**Θα γιορτάσουμε πάλι την Άνοιξη
Ν. Κρανιδιώτη**

Θα γιορτάσουμε πάλι την Άνοιξη
στους κήπους των χελιδονιών και των ελπίδων...

Οι βραδυνές φωνές θα ξανάρθουν
με τ' αρώματα των γιασεμιών
με τα χρώματα των διάφανων νερών.
Κάτω απ' τις ανθισμένες λεμονιές
θα ξαναγίνουν οι καρδιές δειλές,
και τα μάτια θα κλείσουνε τον έρωτα.
Τ' άστρα θα ξεχαστούν μες στη γαλήνη,
κι οι ώρες θ' ακουμπήσουν
το κουρασμένο τους ραβδί στα πόδια μας.

Θα γιορτάσουμε πάλι την Άνοιξη!

Μεσ' απ' τα βάθη των καιρών θα προβάλει η παιδική
ψυχή μας, να μας φέρει
τα ρόδα της αυγής...

Μεσ' απ' το μυστικό κρουνό της νειότης
Θα γιομίσουμε τις μέρες μας τραγούδια.

Θα γιορτάσουμε πάλι την Άνοιξη
στους καινούργιους κήπους των ελπίδων.

Παράλληλα κείμενα

A. **N. Βρεττάκου, Τῆς Σπάρτης οἱ πορτοκαλιές...**

Τῆς Σπάρτης οἱ πορτοκαλιές, χιόνι, λουλούδια τοῦ ἔρωτα,
ἄσπρισαν ἀπ' τὰ λόγια σου, γείρανε τὰ κλαδιά τους
γιόμισα τὸ μικρὸ μου κόρφο, πῆγα καὶ στὴ μάνα μου.

Κάθονταν κάτω ἀπ' τὸ φεγγάρι καὶ μὲ νοιάζονταν,
κάθονταν κάτω ἀπ' τὸ φεγγάρι καὶ μὲ μάλωνε:
Χτὲς σ' ἔλουσα, χτὲς σ' ἄλλαξα, ποὺ γύριζες -
ποιὸς γιόμισε τὰ ροῦχα σου δάκρυα
καὶ νεραντζάνθια;

B. **Γ. Ρίτσου, Το Εμβατήριο του Ωκεανού (ἀπόσπασμα)**

Εἶχαμε τον κήπο στην ἄκρη της θάλασσας.
Απ' τα παράθυρα γλιστρούσε ο ουρανός
κι η μητέρα καθισμένη
στο χαμηλὸ σκαμνὶ
κεντούσε τους αγρούς της ἀνοιξης
με τα ἀνοιχτά κατώφλια των ἀσπρων σπιτιῶν
με τα ὄνειρα των πελαργῶν στην ἀχυρένια στέγη
γραμμένη στη γλαυκὴ διαφάνεια

Εσύ δεν εἶχες ἐρθεῖ ἀκόμη.
Κοιτούσα την δύση και σε ἐβλεπα
-μια ρόδινη ἀνταύγεια στα μαλλιά σου
-ένα μεϊδιάμα σκιάς βαθειά στη Θάλασσα.

Γ. **Κ. Μόντη, Μια λεύκα στην Κακοπετριά (ἀπόσπασμα)**

Αυτὴ ἡ λεύκα στη ρεματιά
που λέει «ὄχι» και λέει «ναι»
και λυγίζει και δε λυγίζει
και γυρνά ἐδώθε και μας κλείνει τὸ μάτι για τὸν ἀνεμο,
και γυρνά στον ἀνεμο και του κλείνει τὸ μάτι για μας
και κυματίζει τρία πράσινα κρόσια στη θάλασσα,
και κυματίζει τρία πράσινα κρόσια στις βουνοκορφές
κι ἐρωτεύεται
και γαργαλιέται

και σπαρταρά απ' τα γέλια
που λες θα της πέσουν τα φύλλα,
κι αναταράζεται να φύγουν τα γαρδέλια
και γέρνει πίσω και κάνει χωνάκι
«ελάτε τώρα, ελάτε τώρα»!

Δ. Ο. Ελύτη, Άξιον Εστί, άσμα δ'
(απόσπασμα)

Ένα το χελιδόνη κι η άνοιξη ακριβή
για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή
θέλει νεκροί χιλιάδες να 'ναι στους τροχούς
θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους

Θεέ μου Πρωτομάστορα μ' έχτισες μέσα στα βουνά
Θεέ μου Πρωτομάστορα μ' έκλεισες μες στη θάλασσα

Πάρθηκεν από μάγους το σώμα του Μαγιού
το 'χουνε θάψει σ' ένα μνήμα του πέλαγου
σ' ένα βαθύ πηγάδι το 'χουνε κλειστό
μύρισε το σκοτάδι κι όλη η άβυσσος

Θεέ μου Πρωτομάστορα μέσα στις Πασχαλιές και Συ
Θεέ μου Πρωτομάστορα μύρισες την Ανάσταση

Ε. Ο. Ελύτη, Η τρελή ροδιά
(απόσπασμα)

*Πρωινό ερωτηματικό
κέφι á pleine haleine*

Σ' αυτές τις κατάσπρες αυλές όπου φυσά ο νοτιάς
Σφυρίζοντας σε θολωτές καμάρες, πέστε μου είναι η τρελή ροδιά
Που σκιρτάει στο φως σκορπίζοντας το καρποφόρο γέλιο της
Με ανέμου πείσματα και ψιθυρίσματα, πέστε μου είναι η τρελή ροδιά
Που σπαρταράει με φυλλωσιές νιογέννητες τον όρθρο
Ανοίγοντας όλα τα χρώματα ψηλά με ρίγος θριάμβου ;

Όταν στους κάμπους που ξυπνούν τα ολόγυμνα κορίτσια
Θερίζουνε με τα ξανθά τους χέρια τα τριφύλλια
Γυρίζοντας τα πέρατα των ύπνων τους, πέστε μου είναι η τρελή ροδιά
Που βάζει ανύποπτη μέσ' στα χλωρά πανέρια τους τα φώτα
Πού ξεχειλίζει από κελαηδισμούς τα ονόματά τους, πέστε μου
Είναι η τρελή ροδιά που μάχεται τη συννεφιά του κόσμου;

Βιογραφικό σημείωμα Νίκου Κρανιδιώτη

Ο Νίκος Κρανιδιώτης γεννήθηκε στην Κερύνεια της Κύπρου (1911). Σπούδασε Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1928-1932) και στο Κέντρο Διεθνών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ. Μετά το τέλος των σπουδών του εργάστηκε στην Κύπρο ως καθηγητής της Μέσης Εκπαίδευσης (1937-1956). Διετέλεσε Γυμνασιάρχης του Γυμνασίου της Κερύνειας (1937-1941), Γενικός Γραμματέας της Εθναρχίας Κύπρου (1952), Γραμματέας της Β΄ και Γ΄ Παγκύπριας Εθνοσυνέλευσης (1954 και 1955). Για τη δράση του διώχτηκε από τις αγγλικές αρχές και κλείστηκε στις φυλακές Ομορφίτας και Κοκκινοτριμιθιάς (1956-1957). Μετά την αποφυλάκισή του έφυγε στην Αθήνα μετά από πρόσκληση του Μακάριου και εκλέχτηκε Σύμβουλος της Εθναρχίας Κύπρου, θέση από την οποία πήρε μέρος σε πολλές διεθνείς αποστολές (Η.Π.Α., Γαλλία, Αίγυπτος, Μεγάλη Βρετανία και αλλού), ενώ διετέλεσε επίσης πρέσβης στην Αθήνα (1957-1979) μετά τη σύσταση της μεταβατικής κυβέρνησης Κύπρου και διαπιστευμένος στην Ιταλία, τη Βουλγαρία, τη Γιουγκοσλαβία και τη Ρουμανία. Ηγετικό μέλος της κυπριακής αντιπροσωπείας στη 13η και 14η γενική διάσκεψη της UNESCO στο Παρίσι (1964, 1966), κατά τη διάρκεια της απριλιανής δικτατορίας συγκρούστηκε με το καθεστώς των συνταγματαρχών και κατήγγειλε την αντικυπριακή πολιτική του και από το 1968 ως το 1979, οπότε αποσύρθηκε από τη διπλωματία, διετέλεσε Πρύτανης του διπλωματικού σώματος στην Αθήνα. Ιδρυτής (1934) και Διευθυντής (1948-1956) του περιοδικού *Κυπριακά Γράμματα* και του δημοσιογραφικού οργάνου της Εθναρχίας Κύπρου *Ελληνική Κύπρος* (από το 1949), συνεργάστηκε με κυπριακά και αθηναϊκά έντυπα όπως τα *Ελευθερία*, *Πρωινή*, *Πρωία*, *Αγωνιστής*, *Πνευματική Κύπρος*, *Το Βήμα*, *Ελληνική Δημιουργία*, *Νέα Δομή* και τις εγκυκλοπαίδειες του Πυρσού και του Ηλίου. Το συγγραφικό έργο του περιλαμβάνει ποίηση, πεζογραφία και φιλολογικές και πολιτικές μελέτες και δοκίμια. Πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα το 1951 με την ποιητική συλλογή *Σπουδές*. Στη συνέχεια δημοσίευσε πεζά, μελέτες και ιστορικά έργα. Πέθανε το 1977.